

Masová kultura

Kritika masové kultury a špatná informovanost v masových médiích

Masová kultura, či masová společnost, je prezentována tzv. masovými médii. Těmi rozumíme zejména televizi, rádio, tisk a samozřejmě internet. Ty jsou centrem veřejného života a kultury dnešních západních společností. Jak už napovídá pojem masová, jedná se o formu kultury, která je určena velkému množství lidí – masám. Její funkcí je zejména bavit. Pro tento styl kultury je charakteristická standardizace. Má působit jednoduše, je určena spíše k relaxaci a volnému času, než dlouhým intelektuálním debatám a úvahám – je jednoduchá na pochopení. Podléhá zákonu nabídky a poptávky. Z tohoto důvodu je na masovou kulturu nahlíženo často negativně. Můžeme zde však najít i pozitiva, například rychlý přísun informací či snadnou dostupnost.

Pojem masová kultura se začíná formulovat v průběhu velké průmyslové revoluce v 18. století. Během ní dochází k seskupování lidí do větších měst – urbanizaci. Díky tomu vznikají nové společenské vrstvy a pracovní vztahy. Dochází ke vzniku tzv. střední třídy, lidé mají konečně volný čas, který byl dříve výhradou spíše vyšší společnosti. Ta je charakteristická zálibou ve „vysoké kultuře“, která je chápána jako vrchol civilizace a záležitostí vzdělané menšiny. Na rozdíl od masové kultury má smysl pro detail, celistvost a přiměřené formální vyjádření obsahu. Zatímco zábava pro masy je honbou za co největším ziskem a publikum je chápáno jako masa pasivních příjemců. Zároveň je také samozřejmě důležitým historickým mezníkem vznik masovým medií jako takových.

Kritiku masové kultury rozvinul především T. W. Adorno, například ve své knize: Schéma masové kultury. Masovou kulturu zde popisuje jako umění parazitního charakteru. Katem je monopol, který se vysmívá umění. Adorno zde přímo napsal: „Veškerá masová kultura je principiálně adaptací. Avšak adaptační charakter, filtr monopolu, který drží venku veškeré paprsky, jež nejsou doma ve zvěcněném schématu, je zároveň přizpůsobením konzumentům. Stravitelnost se prosazuje, ospravedlňuje a stabilizuje, neboť v každém okamžiku odkazuje na to, co nelze strávit jinak než jako předžvýkané. Je to baby food: permanentní sebereflexe se opírá o infantilní puzení k opakování v potřebách, které teprve vytváří.“ Umberto Eco v díle Skeptikové a těšitelé rozebírá dva pohledy na masovou kulturu, kdy skeptikové popisují masovou kulturu jako antikulturu, o kterou kulturně založený člověk – pozůstatek prehistorie, tvor na vyhynutí, nemůže podat svědectví jinak než v poloze naprosté skepse. Nejvíc se mi v tomto díle líbilo zamyšlení se nad novinami, na které bych ráda navázala. Cituji: „Nejsou snad noviny výrobek skládající se z určitého počtu stránek, přicházející den co den na trh a jehož obsah není už dán jen tím, co je třeba říct, podle vnitřní potřeby, ale také tím, že tento počet stránek je prostě třeba také den co den nějak zaplnit?“ Tento poznatek jde podle mě aplikovat na všechny nová média, ne jen na noviny.

Kritika masové kultury samozřejmě pokračuje až do dnešní doby. Dle mého názoru je nejaktuálnější problém špatná informovanost a konstrukce reality v nových médiích. McQuail napsal: „Média zahrnují složitou sféru společenského jednání a organizace. Nabízejí publiku informace, představy, příběhy a dojmy, někdy na základě vlastních zájmů a logiky.

Mediace není neutrální, obsahuje něčí zájmy, cíle, sklony.“ Není to tak dávno, co cenzura a klamání v médiích fungovala stylem, že někdo prostě čtení určitých textů zakázal, a lidé se k nim pak prostě nedostali, nebo velice těžko a na „vlastní nebezpečí“. Tehdy lidi o cenzuře věděli, jelikož ji měli každý den na očích. To, že se o ní teď ale veřejně nemluví ještě neznamená, že neexistuje. Jedním z nejaktuálnějších problémů je například situace na Ukrajině. V tomto konfliktu mají média velký vliv a dochází k cílené dezinformovanosti. Můžeme si to ilustrovat například na reportáží, kterou vysílala ruská televizní stanice Pervij kanal. V této reportáži tvrdili, že ukrajinští vojáci ukřižovali malého ruského chlapečka na náměstí ve Slavjansku. Tento příběh byl podložen vyprávěním jen jedné ženy a nakonec se ukázalo, že je celý vymyšlený. Tuhle informaci už však samozřejmě kanál nevysílal. Není to však zdaleka jediný případ, kdy Rusko využilo média ke své propagandě. Server examiner.com zveřejnil několik fotografií, které ruské média použily se zcela chybnými popisky. Fotka staršího pána u plotu, kterou chtěli ilustrovat násilí na Ukrajině, byla ve skutečnosti pořízena v roce 1995 v Čečensku apod.

Tyto informace mě přiměly k zamyšlení a ucelení si názoru na tyto média. Masová media tu byly a budou, a jako u všeho záleží na nás, co chceme konzumovat a čím lidem dovolíme nás „krmit“. Velký přívál informací neznamená, že máme věřit hned první, kterou vidíme. Je tu hodně lidí, kteří chtějí ovlivňovat naše myšlení a nahlížení na svět, stejně tak jako velký počet těch, kteří nám chtějí ukazovat pravdu. Takže média mohou být tak špatná, jak jim to my sami dovolíme.

Barbora Kratochvilová, 2015

Použité zdroje:

Internet:

http://artslexikon.cz/index.php/Kultura_masov%C3%A1

http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/ff/ps10/dilo/web/pages/heslo_masova-kultura.html

www.wikipedia.org

<http://echo24.cz/a/wXkTQ/ukrajinsti-vojaci-ukrizovali-trileteho-chlapce-vysilala-ruska-tv>

Literatura:

Umberto Eco: Skeptikové a těšitelé

T. W. Adorno: Schéma masové kultury

Marshall McLuhan: Člověk, média a elektronická kultura

Chris Barker: Slovník kulturních studií

Ezin TIM